QORTI ~IVILI, PRIM'AWLA

Im]allef

Onor. Giannino Caruana Demajo LL.D.

Seduta ta' nhar il-{img]a 1 ta' Marzu 2002

Numru 13

~itazzjoni 389/2000

Nicia Borg f'isimha u b]ala rap-pre\entanti le[ittimu ta' binha minuri Nigel

versus

Direttur tar-Re[istru Pubbliku; u b'dikriet tat-28 ta' {unju 2001 issejja] fil-kaw\a l-Avukat {enerali

F'din il-kaw\a l-atturi, li huma omm u binha minorenni, qeg]din jitolbu li tit]assar bidla li kienet saret fl-att ta' twelid ta' l-iben wara illi terza persuna b'att pubbliku g]arfet illi hija l-missier naturali ta' l-iben. Il-premessi u t-talbiet ta' l-atturi u l-e``ezzjonijiet tal-konvenut huma mfissra fis-sentenza li ng]atat fit-28 ta' {unju 2001. Il-qorti f'dik is-sentenza kienet sabet illi, ta]t id-dispo\izzjonijiet tal-Kodi`i ~ivili illi jg]oddu g]all-ka\, it-talbiet ta' l-atturi ma setg]ux jintlaqg]u. Billi, i\da, l-qorti kienet tal-fehma illi din il-kaw\a g]andha wkoll implikazzjonijiet ta' drittijiet fondamentali ta]t l-art. 8 tal-Konvenzjoni Ewropea tad-Drittijiet u

Libertajiet Fondamentali tal-Bniedem, u g]alhekk, bis-setg]a mog]tija lilha ta]t l-art. 4 ta' l-Att dwar il-Konvenzjoni Ewropea (Kap. 319), kellha wkoll tara jekk din l-interpretazzjoni hix bi ksur tad-drittijiet fondamentali ta' l-atturi m]arsa ta]t dik il-li[i, ordnat illi jissejja] fil-kaw\a l-Avukat {enerali sabiex is-sentenza finali tkun tista' ting]ata fid-dawl tad-dispo\izzjonijiet li j]arsu d-drittijiet fondamentali, spe`ifikament l-art. 8 tal-Konvenzjoni Ewropea tad-Drittijiet u Libertajiet Fondamentali tal-Bniedem:

ARTIKOLU 8

> (1) Kul]add g]andu d-dritt g]ar-rispett tal-]ajja privata tieg]u u tal-familja tieg]u, ta' daru u tal-korrispondenza tieg]u.
>
> (2) Ma g]andux ikun hemm ind]il minn awtorità pubblika dwar l-e\er`izzju ta' dan id-dritt ]lief dak li jkun skond il-li[i u li jkun me]tie[ f'so`jetà demokratika fl-interessi tas-sigurtà nazzjonali, sigurtà pubblika jew il-[id ekonomiku tal-pajji\, biex ji[i evitat id-di\ordni jew l-eg]mil ta' delitti, g]all-protezzjoni tas-sa]]a jew tal-morali, jew g]all-protezzjoni tad-drittijiet u libertajiet ta']addie]or.

Il-kwistjoni hi jekk il-li[i `ivili, meta t]alli lil min ig]id illi huwa l-missier ta' wild naturali jag]raf il-paternità b'att unilaterali — ming]ajr il-]tie[a ta' awtorizzazzjoni minn qorti — u hekk jie]u setg]at u drittijiet dwar it-tarbija, tkunx qieg]da b'hekk tippermetti ind]il fir-relazzjoni ta' familja bejn l-omm u t-t-tarbija bi ksur ta' dak li jrid l-art. 8.

L-Avukat {enarali, fir-raba' e``ezzjoni tieg]u, ig]id:

> illi ma jista' qatt jitqies li kien hemm xi forma ta' *arbitrary interference* mill-istat fil-]ajja privata ta' l-attri`i, *stante* li f'ka\ijiet b]al dawn fejn persuna jirrikonoxxi lil ibnu permezz ta' att pubbliku, il-funzjoni ta' l-istat hija limitata biss g]ar-re[istrazzjoni ta' l-istess att u ma tinkludix il-verifika tal-vera`ità *o meno* ta' l-istess att.

Huwa minnu illi l-g]an ewlieni ta' l-art. 8 huwa illi j]ares lill-individwu minn ind]il mill-awtoritajiet pubbli`i:

> Its object is essentially that of protecting the individual against arbitrary interference by the public authorities in his private or family life.[1]

L-istat, i\da, ma g]andux biss l-obbligazzjoni negattiva jew passiva illi ma jinda]alx fil-]ajja privata; g]andu wkoll l-obbligazzjoni po\ittiva illi jara illi l-li[ijiet tieg]u ma jippermettux dak l-ind]il, ukoll minn persuni privati:

> It does not merely compel the state to abstain from such interferences: in addition to this primary negative undertaking, there may be positive obligations inherent in an 'effective respect' for family life.[2]

L-Avukat {enerali jg]id ukoll, fit-tielet e``ezzjoni tieg]u:

> Illi l-istat g]andu l-obbligu li jipprote[i d-drittijiet u l-libertajiet fundamentali ta' kull `ittadin, fosthom id-dritt fundamentali ta' missier li jirrikonoxxi lil ibnu, u d-dritt fundamentali ta' l-iben li ji[i rikonoxxut minn missieru, u d-dispo\izzjonijiet tal-li[i Maltija f'dan ir-rigward kollha jirrispekkjaw u jirrispettaw dawn id-drittijiet fundamentali.

Ma jistax ikun serjament kontestat il-jedd ta' missier naturali li jag]raf lil ibnu u l-jedd ta' l-iben naturali li jkun mag]ruf minn missieru; ukoll jekk dak l-g]arfien ikun ind]il fil-]ajja privata ta' l-omm u fir-relazzjonijiet tag]ha ma' binha, dak l-ind]il ikun [ustifikat g]ax me]tie[g]all-]arsien tal-jeddijiet ta']addie]or.

Il-kontestazzjoni f'din il-kaw\a i\da hija dwar il-mod kif isir l-g]arfien: flok ma ji[ri illi min ig]id illi huwa l-missier ikollu j[ib prova ta' hekk quddiem qorti biex din tag]mel id-dikjarazzjoni me]tie[a, min ig]id illi huwa l-missier jista', bla]tie[a li j[ib ebda prova u b'att unilaterali, jag]raf minn jeddu lill-wild u hekk jitfa' fuq l-omm l-oneru illi tifta] kaw\a hi biex twaqqa' dak l-g]arfien.

Il-li[i dan tippermettih, u jekk din il-pro`edura ta' g]arfien unilaterali titqies illi hija ind]il mhux [ustifikat, il-fatt illi l-omm ikollha rimedju [udizzjarju biex twaqqa' l-g]arfien ma jne]]ix il-ksur tad-dritt fondamentali; g]alhekk l-argumenti mi[juba fil-]ames e``ezzjoni ta' l-Avukat {enerali, illi "l-li[i Maltija ma to]loq

---

1 *Belgian Linguistic Case*, A.6 (1968) pp. 24-25, 23 ta' Lulju 1968.

2 Marcks kontra l-Bel[ju, A.31 (1979) para 31, 13 ta' {unju 1979.

ebda ostakolu lil ebda persuna … … … li tattakka tali rikonoxximent ta' paternità", u fis-sitt e``ezzjoni, illi l-attri`i g]andha rimedju ta]t il-li[i ordinarja, ma jkunux argumenti tajbin kontra l-argument ta' l-atturi, illi jg]idu illi l-mezz legali ta' min irid jibdel l-i*status quo* g]andu jkun azzjoni [udizzjarja, mhux att unilaterali.

Fil-fatt huwa minnu illi l-li[i dwar l-g]arfien tal-wild mill-missier naturali to]loq forma ta' "spoll" legalizzat g]ax tippermetti bdil fil-pussess ta' stat `ivili b'att unilaterali ta' terzi; l-argument illi huwa fl-interess tal-wild illi jkollu missier huwa irrelevanti, g]ax l-interess tal-wild huwa illi jkun mag]ruf b]ala l-missier min tassew huwa l-missier, u mhux illi jkun mag]ruf xi]add, hu min hu, b]ala l-missier. Biex ikun mag]ruf tassew min huwa l-missier l-a]jar arbitru ma tkunx il-volontà unilaterali u arbitrarja ta' min ig]id illi huwa l-missier, i\da tkun il-qorti, u g]andu jirrikorri lejn il-qorti min irid jibdel l-i*status quo* mhux min irid li jin\amm.

Madankollu, sewwa jg]id l-Avukat {enerali, fil-]ames paragrafu tan-nota ta' osservazzjonijiet tieg]u tat-8 ta' Frar 2002, illi:

> L-Artikolu 8 tal-konvenzjoni jpo[[i fuq l-istat l-obbligu li jirrispetta diversi interessi personali fosthom ir-rispett g]all-]ajja privata u familjari. Dan l-obbligu però jirrikjedi li l-istat irid jil]aq bilan` fir-rispett bejn id-drittijiet u privile[[i ta' kull `ittadin u *cioè* bilan` bejn l-obbligu ta' l-istat li jipprovdi drittijiet u privile[[i g]al kull individwu u l-obbligu li jipprote[i persuni minn a[ir ta' persuni privati o]rajn li jippruvaw jostakolaw it-tgawdija ta' dawn id-drittijiet.

Il-kompitu tal-qorti ma hux li tara jekk taqbilx mal-li[i, jew jekk, li kieku kienet hi l-le[islatur, kinitx tille[ifera mod ie]or; il-kompitu tal-qorti hu li tara jekk il-li[i, kif inhi, tiksirx il-li[i og]la li t]ares id-drittijiet fundamentali. Fil-fehma tal-qorti, g]alkemm il-"bilan`" imsemmi mill-Avukat {enerali jxaqleb lejn min ig]id illi huwa l-missier u kontra l-omm, madankollu dan l-apprezzament tal-le[islatur ma jaqbi\x il-limitu ta' dak il-*margin of appreciation* im]olli fid-diskrezzjoni tal-le[islatur, partikolarment meta tqis illi, kif qal l-Avukat {enerali fis-seba' paragrafu tan-nota tieg]u, g]arfien ta' paternità aktar i[ib mieg]u obbligazzjonijiet

u dmirijiet milli jeddijiet u setg]at, u g]alhekk x'aktarx illi ftit ikunu dawk illi le[[erment sejrin jag]rfu b]ala tag]hom wild]addie]or, u g]al dawk il-ka\ijiet e``ezzjonali hemm rimedju bi\\ejjed.

G]al dawn ir-ra[unijiet, u g]al dawk mog]tija fis-sentenza tat-28 ta' {unju 2002, il-qorti ti`]at it-talbiet mag]mula mill-atturi.

L-ispejje\ [udizzjarji g]andhom i]allsuhom l-atturi.

Giannino Caruana Demajo
Im]allef

Connie Micallef
Dep. Re[.